

Bereczki Z Anna

Óvodai irodalmi nevelés - Tervezetminta

Hohol Anca – Boris Julis: Terka és a varázscsizma, Móra Kiadó (2015)

A tevékenység megnevezése: mesélés, anyanyelvi fejlesztés

Korcsoport: 3-6 évesek

Fejlesztési tartalom:

- esztétikai érzelmek támogatása irodalommal
- anyanyelvi fejlesztés, ismert mondókák, versek, nyelvtörők gyakorlásával

A tevékenység típusa: új anyagot feldolgozó (mese) és ismétlő foglalkozás (mondókák, versek).

Új mese: Hohol Anca – Boris Julis: Terka és a varázscsizma, Móra Kiadó (2015)

A tevékenység módszerei: bemutatás, magyarázat, beszélgetés, szemléltetés, gyakorlás

A tevékenység munkaformái: egyéni, mikrocsoportos, páros, csoportos

Az irodalmi érzékenység alakításával, az anyanyelv elsajátításával, a kommunikációs képességek fejlesztésével összefüggő szempontok

A gyerekirodalmat gazdagító, esztétikai értéket képviselő mondókák, versek, mesék – változatosságuk révén – sokféle területen alkalmasak a fejlődő érzelmi kapcsolatok elmélyítésére, a kognitív és pszichikai képességek fejlesztésére, a nyelvi fejlődés támogatására. Az esztétikai hatások befogadására nyitott gyermek figyelmé, emlékezetére a rendszeres mesemondáskor elhangzó művek érzékelésével, a verses művek mondogatásával fejlődik. A kifejező bemutatás során a szándékos figyelem elmélyül, a feldolgozási folyamatban elraktározott képzetek új képekben szintetizálódnak. Élményekben gazdag, tapasztalásra épített, változatos tevékenységekkel társított műélvezettel a gyermekek az alkotói, közvetítői, befogadói szerepbe is belehelyezkedhetnek, ezáltal egy aktív, teremtő irodalmi folyamat részeseivé válnak.

Az irodalmi anyag gyakorlásából adódó kiemelt feladatok

Az esztétikai értéket hordozó és a gyermeki személyiségre pozitívan ható művészi szövegek többrétű feldolgozásával gazdagítjuk a gyermek érzelmeit, serkentjük beszédkedvének, nyelvi leleményének kibontakozását. Hétköznapi helyzetekhez és irodalmi művek bemutatásához köthető, a spontán nyelvi fejlődéssel harmonizáló játékos feladatokkal azokat a készségeket és képességeket fejlesztjük, amelyekre szükség van a megfelelő szintű szövegértés elsajátításához (beszédészlelés, beszédértés, beszédprodukción, a rövid és a hosszú távú vizuális és verbális memória, az alakazonosítás és -megkülönböztetés, a verbális szerialitás, hozzáférés a mentális lexikonban.)

Az élményszerű mesemondásra vonatkozó célok

- megfelelő légzéstechnika, hangtámasz
- helyes artikuláció
- a mondatfonetikai eszközök átgondolt használata
- a mimika, a gesztusok harmonizálása a szöveggel

A tevékenység előzménye

- Óvodai és otthoni születnapos fotókból tabló készítése.
- A beszédkezdő aktiválása: fényképek alapján beszélgetés a családi ünnepekről (családi kapcsolatok, a szeretet, a saját magunk által készített meglepetések jelentősége).

Koncentráció egyéb tevékenységekkel

Vizuális tevékenység:

- a szivárvány színeinek vizuális megjelenése különböző technikákkal
- gipszlenyomatokkal torták, sütemények készítése, színezése, díszítése
- a babaszoba születnapos dekorációjának megtervezése, az ünnepváró hangulatnak megfelelő díszítés
- csomagolási technikák gyakorlása természetes anyagok felhasználásával

Zenei nevelés:

- közösen készített ritmusfejlesztő eszközök kipróbálása
- köszöntő dalok felelevenítése, zenék válogatása a születésnap megünneplésére

Matematikai tapasztalatok:

- díszítőelemek számolása (algoritmusok, kisebb – nagyobb – ugyanakkora)

Mozgásfejlesztés:

- tánclépések gyakorlása a születésnap vigadalomhoz

Egészségtudatos étkezés:

- gyümölcssaláta készítése

A tevékenység eszközei:

- gyerekkönyvek (albumok, leporellók, lapozók, kreatív kiadványok)
- színes lapok, rajzeszközök, ollók, ragasztó, zsenília fonalak, dekorációs anyagok, textilek

A tevékenység várható menete

I. Kezdő szakasz

Motivációs lehetőségek:

1. A gyermekek spontán szövegalkotási kedvét támogató beszélgetés

Az előzetes tudásra építve aktiváljuk az adott szókincsrét, a beszédkedvet. A kiscsoportosoknál a könyvek, albumok illusztrációira támaszkodunk, a képről való mesélésnél megfelelő időt szentelünk az érzelmek kifejezésének. A képek nézegetése közben a gyermekek elsajátítják a kapcsolatot a szó és a jelölt dologfogalom között, társalgási eljárásokat gyakorolnak be. Teret adunk a gondolkodási műveletekben kialakuló oksági összefüggések feltárásának, a nyelvi-kommunikációs folyamatoknak. A beszédhelyzetes folyamat, a nyelvhasználat élénkítésére kiegészítendő kérdéseket teszünk fel, folyamatos motivációval bevonjuk a nagyobbakat a kérdésalkotásba. (Mi történt, amikor...?)

2. Cselekedtetésbe ágyazott motiváció

- A babaszobát berendezzük a születésnap megünnepléséhez. A kellékek elővételével az irodalmi élmény befogadásához oldott, vidám hangulat megteremtése.

Szervezési feladatok:

- A megfelelő környezet kialakítása a csoportszobában, az eszközök, a díszítőelemek előkészítése.

II. A tartalom feldolgozása

- *beszélgetés irányított kérdések alapján*

A mesélés előtt kérdésekkel aktiváljuk a gyermekek beszédkedvét: irányított kérdésekkel felelevenítjük a családtagok születésnapi élményeit. Építünk a gyermekek kíváncsiságára, figyelmére, az átélt tapasztalatokra.

- *ismert mondókák és versek felelevenítése*

Ismert köszöntő mondókákat, verseket mondunk egymásnak kisebb csoportokban, párban vagy egyénileg. (A mondókázásnál és a versmondásnál a magyar nyelv hangsúlyainak megfelelő hangoztatást választjuk, ügyelünk a tiszta hangképzésre, a helyes artikulációra.)

Gyakorlat fonémák differenciálására (ismert vers gyakorlása)

Nyulász Péter: Tűzoltó

Nínó-lángolás,
tűzoltóság-vonulás.
Ég az erdő, ég a város:
nem lehet most senki álmos!

Ki az ágyból, Lelle Manó,
kis tűzoltó-varázsló!
Kis kezével egyet int,
elaszik a tűz megint.

Mint a múltkor, születésnapkor,
tortagyertya-lángocskát
eloltotta egy perc alatt,
ráfújta a vacsorát!
Zsubatta! Beszédfejlesztő mondókáskönyv, Móra Kiadó, 2011.

Hangszínváltásokkal biztosítjuk a folyamatos motivációt.

A szókincs gyarapítása (ismert vers gyakorlása)

Lackfi János: Két szelíd háziállat

Szine cirmos,
szeme kormos,
füle szirmos,
keze karmos.

Csupa bundás
potya-munkás,
fura morgás:
fut a postás.
A buta felnőtt, Móra Kiadó, 2004.

Beszédes jelzők: a háziállatok tulajdonságaival kapcsolatos témában mellékneveket gyűjtünk.

Tiltott szó játék: a mondókát úgy mondjuk, hogy egy-egy előre megbeszélt sort/szót nem ejtünk ki hangosan, a verset a ritmust megtartva csak némán, magunkban mondjuk.

Kiszámoló a ritmus- és szókedvelés kielégítésére (ismert vers gyakorlása)

Nyulász Péter: Pancsoló

Slaffog a lábam a csizmában,
csőrepedés van az utcában,
patakok folynak az árokban,
száraz a vízcsap a házakban,
pancsolok vígan a tócsákban,
senki se fürdik a kádakban.

Zsubatta! Beszédfejlesztő mondókáskönyv, Móra Kiadó, 2011.

Tempó- és szünetváltással gyakoroltatjuk a szöveget, élénkítjük a képzeletet, a kreatív nyelvhasználatot.

Nyelvtörők a figyelem fejlesztésére, hangok célzott gyakorlására

Fekete bikapata kopog a pepita patikaköveken.

Cs betűvel csésze, csákány,
házat visz a csiga hátán,
csizmás csacsit vár a csónak,
csengője van a csikónak.

Végh György – Réber László: Képtelen képes ABC, Móra Kiadó, 2016

A tempó változtatásával gyakoroltatjuk a nyelvtörő mondatokat.

Találós kérdések (helyes hangsúlyozás, a kérdő mondat megfelelő hanglejtése)

Nyulász Péter

Piros kabát, rajta pettyet
megszámolhatsz, nem is egyet,
Van hat lába meg két csápjja,
nagyon kedves kis bogárka.

Nyulász Péter

Vízen úszik, mégsem kacsa,
kalóznak az a haza.
Rajta zászló lengedez,
ha jó, ha nem, így van ez. Mi az?

Miazami, Móra Kiadó, 2007.

A hangerő csökkentésével (suttogással) mozgósítjuk a gyermekek figyelmét.

III. Új anyag:

Hohol Ancsa – Boris Julis: Terka és a varázscsizma című mese elmondása a szöveg- és mondatfonetikai eszközök helyes alkalmazásával.

A mesemondásnál ügyelünk a tekintet, a mimika, a mozgásos kommunikáció kifejező erejére.

Terka kalandjának történetét a születésnap ünnepeléssel összefüggő kellékek biztosításával tesszük érzékletessé (ruha, öltözködés, dekoráció, meglepetések).

IV. Befejező szakasz

1. Varázscsizma festése.

2. *A Terka és a varázscsizma* című mesekönyv alapján memória játékkártyák készítése rajzolással, ragasztással.

3. A relációszókinccs játékos gyakorlása

A babák születésnapjára készített meglepetések megkeresése a csoportban. (A csoport hangos utasításokkal, biztatással jelöli ki az irányokat a kereső gyermeknek.)

